Afstudeeropdracht: Onderzoek implementatie OHSAS 18001 en integratie ISO 14001

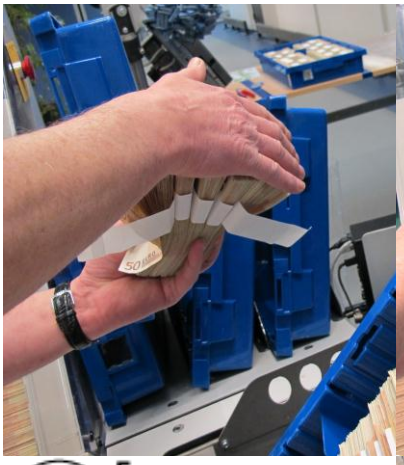

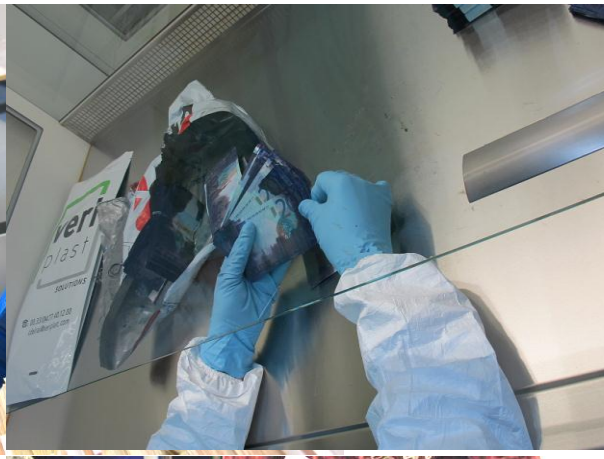
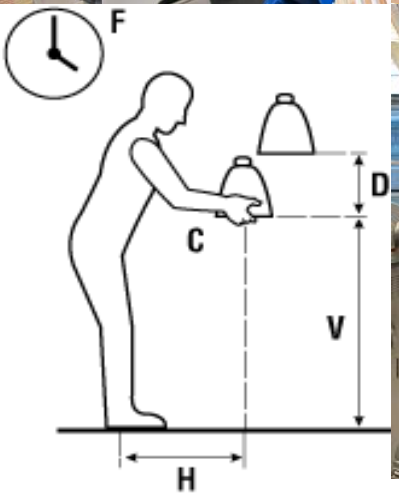

Auteur: Renate Tjon A Foek
Organisatie: De Nederlandsche Bank N.V.
Leergang: MVK 10.07
Datum: augustus 2011

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
1. Inleiding 2
2. Probleemstelling/onderzoeksvraag: 2
3. Aanpak onderzoek: 3
3.1. Documentenonderzoek
3.2.a Wet en regelgeving
3.2.b Relevante normen
3.3 Literatuur onderzoek
3.4 Extern informatie inwinnen
3.5 Interviews
4 Bevindingen, resultaten 4
4.1. Documentenonderzoek
4.2.a Wet en regelgeving
4.2.b Relevante normen
4.3 Literatuur onderzoek
4.4 Extern informatie inwinnen
4.5 Interviews
5. Conclusies 6
6. Aanbevelingen 6
7. Plan van aanpak implementatie OHSAS 18001 8
8. Literatuur en bronnenoverzicht 11
9. Overzicht bijlagen 11
Bijlage 1: Voorstel afstudeeropdracht 12
Bijlage 2: Tabel A.1 — Verbanden tussen OHSAS 18001:2007, ISO 14001:2004 en ISO 9001:2000
Bijlage 3: Verklarende woordenlijst

1. Inleiding

De Nederlandsche Bank (DNB) is een centrale bank met ongeveer 1600 medewerkers. Eén van de taken die DNB vervuld is het zorgen voor een veilig en betrouwbaar giraal en chartaal betalingsverkeer.
De afdeling Cash Operations houdt zich bezig met het chartale betalingsverkeer in de vorm van bankbiljetten en munten. Er zijn 126 medewerkers werkzaam op deze afdeling. Op de secties waar de fysieke werkzaamheden worden uitgevoerd zijn 91 medewerkers werkzaam met een gemiddelde leeftijd van ongeveer 50 jaar. Verjonging van de medewerkerpopulatie vindt nauwelijks plaats. waardoor sprake is van vergrijzing.
In de afgelopen tijd is door reorganisaties het aantal medewerkers teruggebracht.

De afdeling Cash Operations heeft 8 sorteermachines waarop bankbiljetten geteld, beoordeeld en wanneer nodig vernietigd worden. De medewerkers werken in teams. Per team wordt taakroulatie toegepast.
Voor het onderhoud van de machines heeft de afdeling een eigen technische dienst. Doordat de machines zodanig specifiek zijn, zijn deze specialisten benodigd.
Door een andere groep medewerkers worden er werkzaamheden onder de grond uitgevoerd, in en nabij de kluizen.

De afdeling heeft een eigen arbobeleid en een intentieverklaring, waarin verbetering van de arbeidsomstandigheden centraal staat. Dit beleid is afgestemd met de ondernemingsraad. DNB heeft een eigen interne arbodienst.

2. Probleemstelling/onderzoeksvraag:

De opdrachtgever, het afdelingshoofd van Cash Operations, wil weten aan welke voorwaarden en eisen voldaan moet worden en welke aanvullende activiteiten er nog gedaan moeten worden om aan de OHSAS 18001 te kunnen voldoen. Het is de eis om het arbomanagementsysteem optimaal te integreren met het al aanwezige en gecertificeerde ISO 14001 milieumanagementsysteem. Dat wil zeggen niet twee aparte kwaliteitssystemen dat veel administratieve inspanning met zich meebrengt.

De opdrachtnemer is de Arbo- en Milieucoördinator van de afdeling.

De doelstelling van deze onderzoeksvraag is het realiseren van een geïmplementeerd arbomanagementsysteem conform de OHSAS 18001, het doel is het goed beheersen van de arbeidsrisico's, aantonen dat aan de Arbo wet- en regelgeving wordt voldaan en continue verbetering van de arbeidsomstandigheden geborgd wordt.

Buiten de scope van dit onderzoek vallen de te maken kosten. De kosten voor het op te zetten en implementeren arbo-managementsysteem bestaan voornamelijk uit interne kosten (uren). De te verwachten arbokosten van externen (onderzoeken door kerndeskundigen i.v.m. onderzoeken en beoordelen RI&E en de certificerende instelling) staan opgenomen in de financiële jaarplanning van 2011 en 2012.

3. Aanpak onderzoek:

Om het onderzoek uit te kunnen voeren, zijn er de volgende stappen gevolgd:

1. *Documentenonderzoek*
   De intern aanwezige documentatie is geïnventariseerd en beoordeeld (beleid, RI&E, processen, procedures, instructies, ISO 14001 documentatie). Het gaat hierbij om de documentatie van de gehele organisatie en van de afdeling;
2. *a. Wet- en Regelgeving*
   De onderstaande informatie is gebruikt om te kunnen vaststellen aan welke regelgeving moet worden voldaan.
   - Arbotreffers, Stand van zaken per 1 augustus 2010, Kluwer 2010
   - Het compleet arbo-regelgevingboek 2010, M.M.W. Wilders

2 *b. Relevante normen*

De relevante normen voor een arbo- en milieumanagementsysteem zijn bestudeerd.
- Eisen met richtlijnen OHSAS 18001 van het Nederlands Normalisatie-Instituut.
- Eisen met richtlijnen NEN-EN-ISO 14001 van het Nederlands Normalisatie-Instituut.

Deze zijn gebruikt om te kunnen bepalen aan welke normering en eisen er moet worden voldaan. In het OHSAS 18001 document bevindt zich een kruisverwijzingstabel met de verbanden tussen OHSAS 18001:2007 en ISO 14001:2004, deze is gebruikt om te bepalen hoe de integratie tussen de twee systemen plaats kan vinden. Zie bijlage 2.

3. *Literatuuronderzoek*
   Van de onderstaande literatuur is gebruik gemaakt om te kunnen bepalen hoe een arbomanagementsysteem praktisch kan worden ingericht.
   - KAM-Management in de praktijk, Invulling geven aan eisen en richtlijnen.

   Op internet is tevens informatie ingewonnen over de implementatie en inrichting van een arbomanagementsysteem.
   - De arboscan is op internet opgezocht,

   Dit is een praktische checklist waarin de organisatie kan beoordelen hoe ver deze is met het arbomanagementsysteem en welke stappen er nog genomen moeten worden. Deze checklist is voor de organisatie ingevuld en de punten waaraan de organisatie nog niet voldoet zijn uitgewerkt in het plan van aanpak inclusief de bijbehorende normen vanuit de richtlijnen OHSAS 18001. Zie het plan van aanpak hoofdstuk 7.
4. *Extern informatie inwinnen*
   Er is informatie ingewonnen bij Koninklijke Joh. Ensché Security Print (JESP) in Haarlem. Hier worden o.a. bankbiljetten en postzegels gedrukt. . JESP is gecertificeerd in ISO 9001, ISO 14001 en OHSAS 18001 en heeft één geintegreerd systeem. De nadruk van de informatie ligt in het optimale integreren van ISO 14001 en OHSAS 18001.
5. *Interviews*
   Er zijn interviews gehouden met de volgende functionarissen van de afdeling Cash Operations:
   - Afdelingshoofd;
   - Sectiehoofd Logistiek en sortering;
   - Decentraal inkoper;
   - Tactisch inkoper;
   - Twee medewerkers van het bedrijfsbureau;

   Deze interviews hebben de doelstelling: inzicht krijgen in het ervaren van Arbo binnen de afdeling, wat is goed geregeld en wat kan er verbeterd worden.

4. Bevindingen, resultaten

4.1 Documentenonderzoek
De afdeling Cash Operations heeft haar eigen arbobeleid welke is afgestemd met de OR en een intentieverklaring. De volgende documentatie is gepubliceerd op het intranet:
- Het arbobeleid;
- de aanwezige RI&E van DNB en de afdeling;
- de intentieverklaring arbo;
- de primaire en secundaire (ondersteunende) processen;
- Beleid van De Nederlandsche Bank, afkomstig van de arbodienst omtrent: ongewenste omgangsvormen, beeldschermwerkplek, zwangeren, roken, periodiek medisch onderzoek, legionella, asbest, ziekteverzuim en legionella.
- de ISO 14001 documentatie, behorend bij het milieumanagementsysteem.

Voor werkinstructies geldt in het algemeen dat deze versnipperd zijn opgeslagen en een totaaloverzicht is hiervan niet aanwezig.

4.2.a Wet- en Regelgeving
De volgende aspecten hebben met Wet- en regelgeving te maken en zijn aanwezig bij de afdeling
- Een actuele en door een kerndeskundig goedgekeurde Risico- Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) met Plan van Aanpak;
- een geluidsbeheersprogramma;
- Gevaarlijke stoffen beleid;
- Voorlichting wordt gegeven over de risico's;
- Machineveiligheidsonderzoek is uitgevoerd;
- Interne en externe onderzoeksrapporten worden overhandigd aan en overlegd met de OR, etc.

De volgende aspecten zijn niet in de organisatie geïmplementeerd:
- Bij wijzigingen in de organisatie van werkzaamheden, het ontwikkelen van arbeidsmiddelen of de inkoop van middelen worden nog niet automatisch de arbo-aspecten meegenomen. Bijvoorbeeld; nieuwe risico's, inkoopcriteria en voorlichting.
Hierbij gaat het bijvoorbeeld om: Wijzigingen in werkzaamheden, medewerkers en middelen.
- Wijzigingen in de wet- en regelgeving is niet geregeld en leidt ook niet automatisch tot een aanpassing in de RI&E in de organisatie.

N.B. Gezien de inspanning om alle wettelijke eisen en verplichtingen in kaart te brengen en deze te vertalen naar beheersmaatregelen, is dit als een aparte actie opgenomen in het Plan van Aanpak, hoofdstuk 7.

4.2.b Relevante normen
In het OHSAS 18001 document, staan de eisen beschreven voor het arbomanagementsysteem. Bijlage 2 geeft aan wat de verbanden tussen OHSAS 18001:2007 en ISO 14001:2004 zijn. Een belangrijk verschil waarin OHSAS 18001 verder gaat dan ISO 14001 is het onderzoeken van incidenten afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen en de toerekenbaarheid bij de Middelen, taakverdeling verantwoordelijkheid en bevoegdheid. De kruisverwijzingstabel A geeft de verbanden aan tussen OHSAS 18001:2007 en ISO 14001:2004. Hierdoor is inzichtelijk aan welke normering al wel (bijv. Gevaarlijke stoffen register) en waaraan niet voldaan wordt.
De normen waaraan nog niet wordt voldaan, staan opgenomen als actie in het plan van aanpak, hoofdstuk 7. Ter illustratie: wanneer een beheersmaatregel geïmplementeerd is wordt deze niet geëvalueerd op de effectiviteit.

4.3 Literatuuronderzoek
Het boek KAM-management in de praktijk (Kwaliteit Arbo en Milieu) geeft o.a. aan hoe het handboek kan worden ingericht, hoe een milieu- en arbo-systeem geïntegreerd kunnen worden en hoe de Plan-Do-Check-Act cyclus werkt in de praktijk. De Arboscan van internet is als checklist gebruikt om te bepalen aan welke belangrijke voorwaarden nog moet worden voldaan. De uitkomsten hiervan zijn terug te vinden in het Plan van aanpak, hoofdstuk 7.

4.4 Extern informatie inwinnen
Er is informatie ingewonnen bij Koninklijke Joh. Ensché Security Print (JESP) in Haarlem. Hier wordt al gebruik wordt gemaakt van een geintegreerd kwaliteitssysteem.
Door de informatie vanuit JESP is gebleken dat de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (TBV's) dat bij DNB is opgezet vanuit ISO 14001, intensief is om te onderhouden en daardoor de kans loopt om niet actueel te zijn. JESP maakt gebruik van één matrix, terwijl DNB zo'n 50 Word-documenten kent voor de TBV's van ISO 14001. Dit valt te reduceren naar één matrix.

4.5 Interviews

- Er vinden verbeterprojecten voor het verminderen van de fysieke belasting plaats. Zo wordt er een prototype unit voor de hefmiddelen ontwikkeld.

- Het management staat positief tegenover een arbomanagementsysteem. Er is commitment van het management voor meer aandacht voor de arbeidsomstandigheden en de doelstelling voor het behalen van OHSAS certificatie. Het management geeft aan dat Arbo en Milieu nog te weinig leeft bij de medewerkers en het management. Het wordt nog teveel gezien als de taak die bij de Arbo- en milieucoördinator hoort.

- Het management heeft niet altijd de kennis over de arbo wet- en regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn het ontbreken van de kennis over de verantwoordelijkheden van het management, het verplicht geven van voorlichting bij werkzaamheden met risico's en de opvolging uit de Risico- Inventarisatie en evaluatie. Toekomstige managers bij DNB krijgen een regulier opleidingstraject, waarin arbo en milieu wet en regelgeving niet wordt behandeld.
- Sommige medewerkers zijn zich er niet van bewust dat zij verplichtingen hebben vanuit de arbo wet- en regelgeving.

- Het is het management en medewerkers niet duidelijk wie waar verantwoordelijk is. Er wordt aangegeven dat er behoefte is aan duidelijkheid in de taken bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De medewerkers hebben tevens behoefte aan een vaste periodieke overlegstructuur. Dit vindt tevens zijn oorzaak in van de reorganisatie die recentelijk heeft plaatsgevonden.

- Er worden geen arbo-technische eisen gesteld bij de aanschaf van middelen. Certificaten en onderhoudsbeheer vindt versnipperd plaats en er is daardoor niet duidelijk of dit goed geregeld is.De arboaspecten worden nog niet gestructureerd meegenomen bij het inkopen van nieuwe producten. Voor het milieusysteem is dit wel het geval. Ter illustratie: Er wordt een nieuwe machine aangeschaft die niet door de technische dienst wordt onderhouden, waardoor nu nog onduidelijk is of deze ook tijdig onderhouden wordt en gekeurd door de leverancier.
- Bij aankoop van nieuwe middelen is er behoefte aan centrale registratie, deze borging kan door coördinatie inkoop uitgevoerd worden hierdoor is onderhoud op machines gegarandeerd.

- Er is een softwaremodule voor inkoop aangeschaft welke nog wordt geïmplementeerd waarin de middelen en de bijbehorende onderhoudscontracten kunnen worden geregistreerd, met data voor keuringen en onderhoud.

- Registraties van aankoop middelen en aanwezige middelen worden decentraal geregistreerd. Ter illustratie, de opleidingen worden door elke medewerker geregistreerd in een eigen dossier. Een totaaloverzicht van de afdeling is niet beschikbaar.

- Doordat er vergrijzing binnen de afdeling plaats vindt, kan dit bijzondere consequenties hebben op het ervaren van lichamelijke klachten. Zo zijn ouderen minder fysiek belastbaar en dus meer kwetsbaar voor fysiek belastend werk.

- De medewerkers reageren positief op verbeteringen van veilig werken op de afdeling (geluidsreductieprogramma, voorlichting).

5. Conclusies

De afdeling Cash Operations voldoet nog niet aan de vereisten voor een arbomanagement-systeem. Om hieraan te voldoen zullen nog een aantal stappen worden genomen. Deze stappen en de normen waaraan nog niet wordt voldaan staan opgenomen in het plan van aanpak, hoofdstuk 7.

Aan een aantal eisen wordt al voldaan omdat er een gecertificeerd ISO 14001 systeem aanwezig is.

De kennis en bewustzijn van het management en de medewerkers over de arbowet- en regelgeving is nog onvoldoende.
Het commitment van het management is aanwezig om een arbomanagementsysteem op te zetten, en arboverbeteringen door te voeren.

De structuur die een arbomanagementsysteem met zich meebrengt komt ten goede aan de wensen van de organisatie. Dit gebeurt door o.a. het vastleggen van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en het inzichtelijk hebben van de registraties.

De integratie met het bestaande ISO 14001 systeem is toepasbaar en er zijn tevens efficiencyslagen te behalen.

6. Aanbevelingen

Om het OHSAS 18001 arbomanagementsysteem te implementeren en deze te integreren met het aanwezige ISO 14001 milieumanagementsysteem moeten nog een aantal belangrijke stappen worden genomen. Het totaal aan stappen is opgenomen in het plan van aanpak, hoofdstuk 7. Hieronder staan de belangrijkste randvoorwaarden waaraan nog moet nog worden voldaan, die belangrijk zijn voor het goed functioneren van een arbomanagementsysteem en het beheersen van de arborisico's.

- Gezien het aantal acties dat nog moet worden uitgevoerd is het aan te bevelen om een projectgroep te starten met de diverse disciplines om de stappen genoemd in het plan van aanpak op te volgen. In de projectgroep zijn vertegenwoordigd, als projectleider de

arbo- en milieucoördinator, een medewerker van het bedrijfsbureau, een chartaal medewerker, de decentrale inkoper en een medewerker van de technische dienst. De opdrachtgever is het hoofd van de afdeling.

- Werk volgens het plan van aanpak in hoofdstuk 7. Hierin staan alle activiteiten die moeten worden uigevoerde om aan de OHSAS 18001 eisen te voldoen.

- Vergroot het awareness van veiligheid bij het management en de medewerkers. Hiervoor zal eerst een sessie worden gehouden voor het management. Hierin worden de belangrijkste arboaspecten behandeld, de wet en regelgeving (wat zijn de wettelijke verplichtingen en waarvoor is het management verantwoordelijk) en de relatie met de praktijk, de organisatie zelf. Vervolgens zal de sessie worden gegeven aan de medewerkers van de afdeling en worden afgestemd op deze doelgroep.

- Borg het geven van voorlichting van arbo en milieu aan alle nieuwe medewerkers. Dit geldt ook voor het uitvoeren van andere werkzaamheden waarbij weer andere risico's ontstaan (bijv. Werken met geluid). Voor de bestaande medewerkers wordt eens in de twee jaar voorlichting over de werkzaamheden gegeven.

- Maak overzichten van de arboregistraties (onderhoudscontrachten, opleidingen, certificaten)

- Werk met de projectgroep en het management de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden uit. En bespreek deze met de diverse functionarissen. Wijk hierbij af van de bewerkelijke structuur die al gemaakt is voor ISO 14001. Maak hierbij gebruik van één matrix, waarbij alle functionarissen zijn opgenomen.

- Beheers de arbeidsrisico's continue door de arboaspecten te borgen in wijzigingen in de organisatie (inkoopprocedure en onderhoud middelen, organisatorische wijzigingen, op te laten nemen (inkoop nieuwe middelen, nieuwe medewerkers). Dit kan worden gerealiseerd en geborgd in de procedure Wijzigingenbeheer.

Overige aanbevelingen

Ontwikkel een ouderenbeleid, waarin de werkzaamheden aangepast zijn aan de leeftijd.

7. Plan van aanpak implementatie OHSAS 18001

Actie	Eindverantwoordelijke	Verantwoordelijke uitvoering	Startdatum	Einddatum	OHSAS norm
Voorbereiding					
Opzetten projectgroep	Afdelingshoofd Co	Afdelingshoofd Co	Sept 2011	Sept 2011	n.v.t.
Verzorgen awareness sessie management	Afdelingshoofd Co	Arbo-coördinator	Sept 2011	Sept 2011	- -
Verzorgen awareness sessies medewerkers	Afdelingshoofd Co	Arbo-coördinator	Okt 2011	Feb 2011	- -
Opzetten structuur handboek	Afdelingshoofd Co	Projectgroep	Sept 2011	Sept 2011	Nvt
Beleid en doelstellingen					
Koppeling aanbrengen arbeidsrisico's en beheersmaatregelen aan bestaande procesbeschrijvingen	Veiligheidskundige Co	Projectgroep	Sept 2011	Dec 2011	4.3.1
Implementeren: Procedure wijzigingenbeheer "management of change"	Afdelingshoofd Co	Projectgroep	Okt 2011	Dec 2011	4.3.1
In kaart brengen van alle wettelijke eisen en verplichtingen en vertalen naar beheersmaatregelen	Afdelingshoofd Co	Veiligheidskundige Co	Sept 2011	Okt 2011	4.3.2
Maken en implementeren procedure ontwikkelingen bijhouden wet- en regelgeving	Afdelingshoofd Co	Veiligheidskundige Co	Okt 2011	Okt 2011	4.3.1 4.3.2
Selecteren externe certificerende instelling	Projectgroep	Projectgroep	Nov 2011	Nov 2011	n.v.t.

Actie	Eindverantwoordelijke	Verantwoordelijke uitvoering	Startdatum	Einddatum	OHSAS norm
Arbo doelstellingen op laten nemen in doelstellingen management	Afdelingshoofd Co	Afdelingshoofd Co	Nov 2011	Dec 2011	4.4.6
Implementatie en uitvoering					
Taken Verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastleggen en implementeren Aanpassen opzet ISO 14001, van document per functionaris naar één matrix	Afdelingshoofd Co	Projectgroep management Co	Okt 2011	Dec 2011	4.4.1
Opleidingsplan maken (inclusief herhalingsoefeningen)	Afdelingshoofd Co	Management Co	Nov	Dec 2011	4.4.2
Evalueren en registreren opleidingen en trainingen	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Jan 2012	Jan 2012	4.4.2 4.4.5
Borgen dat iedere nieuwe medewerker of bij nieuwe werkzaamheden voorlichting wordt gegeven en instructies	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Okt 2011	Okt 2011	4.4.2 4.4.5
Arbo-aspecten bij inkoop van hulpmiddelen borgen (CE-markering)	Afdelingshoofd Co	Decentraal inkoper Co	Nov 2011	Dec 2011	4.4.6
Controle en corrigerende maatregelen					
Maken inpectieschema's en lijsten van de arbeidsmiddelen, heffers, machines, ladders, e.d.	Afdelingshoofd Co	Arbo coordinator I.s.m. techinische dienst	Jan 2012	Jan 2012	4.5 4.5.1 4.5.2 4.4.5
Maken lijst met kritische apparatuur	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Jan 2012	Jan 2012	4.5 4.5.1 4.5.2 4.4.5
Maken van een centraal overzicht waar welke	Afdelingshoofd Co	Decentraal inkoper Co	Jan 2012	Jan 2012	4.4.5

Actie	Eindverantwoordelijke	Verantwoordelijke uitvoering	Startdatum	Einddatum	OHSAS norm
onderhouds- en meetrapporten aanwezig zijn.					
Maken van een procedure en implementeren van een (bijna)incidentensysteem	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Sept 2011	Dec 2011	4.5.3 4.5.3.1
Maken van een overzicht van Arboregistraties	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Dec 2011	Dec 2011	4.4.5
Opstellen van een auditteam	Afdelingshoofd Co	Arbocoordinator	Feb 2012	Feb 2012	4.5.5
Maken auditplan	Lead auditor	Lead auditor	Feb 2012	Mrt 2012	4.5.5
Opleidingsplan interne auditoren	Afdelingshoofd	Afdelingshoofd	Feb 2012	Mrt 2012	4.5.5
6. Beoordeling door de directie					
Beoordelen door het management van de geschiktheid, doeltreffendheid en adequaatheid van het managementsysteem (jaarlijks)	Afdelingshoofd	Management Co	Jan 2013	Jan 2013	4.6
Externe audit					
Uitvoeren van een pre-audit door de geselecteerde certificerende instelling	Afdelingshoofd	Externe certificerende instelling	Feb 2012	Feb 2012	- -
Uitvoeren acties n.a.v. pre-audit	Afdelingshoofd	Nader te bepalen	--	--	--

8. Literatuur en bronnenoverzicht

- OHSAS 18001 (NL), Arbomanagementsystemen - eisen, 2007 Nederlands Normalisatie-instituut
- NEN-EN-ISO 14001 (NL), Milieumanagementsystemen - Eisen met richtlijnen voor gebruikers (ISO 14001:2004, IDT), 2005 Nederlands Normalisatie-Instituut
- Arbotreffers, Stand van zaken per 1 augustus 2010, Kluwer 2010
- KAM-Management in de praktijk, Invulling geven aan eisen en richtlijnen, Rogier Gerritsen en Olaf van den Berg, Kluwer, 2e herziene druk 2009
- Het compleet arbo-regelgevingboek 2010, M.M.W. Wilders
  - Arbeidsomstandighedenbeleid
  - artikel 3, Arbobeleid
  - Artikel 5, Inventarisatie en evaluatie van risico's
  - artikel 8, Voorlichting en onderricht
  - artikel 11, Algemene verplichtingen van de werknemers

Websites:

- Intranet van De Nederlandsche Bank
- Sccm.nl (Stichting Coordinatie Certificatie Milieu en Arbomanagementsystemen)
- kampagina.nl (verkorte checkist voor de OHSAS 18001 norm, de arboscan)

Bedrijven:

- Koninklijke Joh. Ensché Security Print (JESP) in Haarlem

9. Overzicht bijlagen

1. Voorstel afstudeeropdracht
2. Tabel A.1 - Verbanden tussen OHSAS 18001:2007, ISO 14001:2004 en ISO 9001:2000
3. Verklarende woordenlijst

Bijlage 1: voorstel afstudeeropdracht

Naam: Renate Tjon A Foek
Leergangnummer: MVK 10.07
Datum 27 juni 2011
Naam cursusleider: Johan Hoogers
Voor akkoord: Datum:

Onderwerp:
Onderzoek naar het implementeren van een Arbomanagementsysteem, OHSAS 18001

Aanleiding/motivatie onderwerp:
Het management van de afdeling Cash Operations wil een arbomanagementsysteem voor het waardegebied implementeren volgens de eisen van OHSAS 18001 en dit integreren met het aanwezige ISO 14001 systeem.

Doelstelling: Het realiseren van een geïmplementeerd arbozorgsysteem conform de OHSAS 18001
Doel: Het goed beheersen van de arbeidsrisico's, aantonen dat aan de Arbowetgeving wordt voldaan en continue verbetering van de arbeidsomstandigheden geborgd wordt.

Probleemstelling/onderzoeksvraag:
Het afdelingshoofd van Cash Operations wil weten aan welke voorwaarden en eisen de organisatie moet voldoen en welke aanvullende activiteiten er nog gedaan moeten worden om aan de OHSAS 18001 te kunnen voldoen en deze optimaal te integreren met ISO 14001.

Hoofdstukindeling:
1. Inleiding
2. Probleemstelling
3. Aanpak onderzoek
4. Bevindingen/Resultaten
5. Conclusies
6. Aanbevelingen
7. Plan van Aanpak
8. Literatuur en bronnenoverzicht
9. Overzicht bijlagen

Aanpak onderzoek:
Om het onderzoek uit te kunnen voeren, worden er de volgende stappen gevolgd:
1. Documentenonderzoek, wat is er intern al aanwezig (beleid, processen, procedures);
2. Wet- en Regelgeving en relevante normen;
3. Literatuuronderzoek, inclusief internet over, arbomanagement- en kwaliteitssystemen, de samenhang tussen de systemen OHSAS 18001 en ISO 14001 en relevante wet- en regelgeving;
4. Informatie inwinnen bij andere gelijksoortige bedrijven, waar ongeveer dezelfde werkzaamheden worden verricht en waar een geïmplementeerd OHSAS 18001 en ISO 14001 systeem aanwezig zijn om na te gaan of er goede ideeën van risicomanagement zijn die bij DNB ook zouden passen;
5. Interviews houden met management, medewerkers en sleutelfiguren in de organisatie;
6. Conclusies, visie op de resultaten;
7. Aanbevelingen (aanstuur en beleidsadviezen (Hierin staan de acties die het afdelingshoofd kan uitvoeren.;
8. Maken van een voorstel plan van aanpak (welke activiteiten moeten worden gedaan, door wie, wanneer, tijdsduur). Hier staat in vermeld hoe de uitvoering plaats kan vinden.

Bijlage 2 Tabel A.1 — Verbanden tussen OHSAS 18001:2007, ISO 14001:2004 en ISO 9001:2000 (Bron: Nederlands Normalisatie Instituut)

Deze bijlage is een kruistabel uit het document OHSAS 18001 (nl) Arbomanagement systemen-eisen (Bijlage A) van het Nederlands Normalisatie Instituut.

Bijlage 3 verklarende woordenlijst

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) beschrijft de risico's die het werk voor de werknemers meebrengt. Deze risico's vallen in drie groepen uiteen: algemene risico's waaraan alle werknemers in de organisatie bloot staan; bijkomende risico's voor sommige werknemers vanwege de aard van hun werk; en bijkomende risico's voor bijzondere groepen werknemers, zoals jongeren, ouderen, zwangeren, thuiswerkers, minder validen en werknemers die geen Nederlands spreken.
In artikel 5 van de Arbowet staat de algemene verplichting dat iedere werkgever een RI&E moet hebben, en in het Arbobesluit staan nadere voorschriften die in acht moeten worden genomen in de RI&E waar het gaat om specifieke groepen en onderwerpen.

De RI&E omschrijft gedetailleerd de gevaren, en de maatregelen die zijn of worden genomen om de risico's te beperken. Ook bevat de RI&E een lijst van arbeidsongevallen, waarop de aard van het ongeval en de ongevalsdatum vermeld staan. Alleen ongevallen die tot een verzuim hebben geleid hoeven op de lijst voor te komen.

In de RI&E worden maatregelen beschreven om de risico's te voorkómen of te beperken. Welke maatregelen daadwerkelijk worden uitgevoerd gedurende het komende jaar (jaren) wordt beschreven in een plan van aanpak, waarin ook staat binnen welke termijn de maatregelen worden uitgevoerd. Zo vaak als dat nodig is, moet de RI&E en het plan van aanpak worden geactualiseerd.

De ondernemingsraad heeft over de RI&E-methodiek en het plan van aanpak een instemmingsrecht. Jaarlijks moet de werkgever schriftelijk rapporteren over de voortgang van het plan van aanpak. Over deze rapportage moet hij van te voren overleg hebben met de ondernemingsraad.

OHSAS 18001

OHSAS 18001 is een in Engeland ontwikkelde norm in samenwerking met diverse normalisatie instellingen uit Europa en Australië. OHSAS staat voor Occupational Health and Safety Assessment Series. OHSAS 18001 is geen internationale norm zoals de ISO-normen, maar is in veel landen geaccepteerd als certificeerbare norm voor arbomanagementsystemen.
OHSAS 18001 bevat eisen voor een arbomanagementsysteem waarmee de organisatie de arborisico's die verband houden met de activiteiten van de organisatie kan beheersen en de prestatie van het systeem kan verbeteren.
De OHSAS richtlijn heeft in eerste plaats betrekking op arbeidsomstandigheden en niet op de veiligheid van producten en diensten.
Een arbomanagementsysteem op basis van OHSAS 18001 bestaat uit vijf onderdelen:
- Arbobeleid;
-Planning;
-Implementatie en uitvoering;
-Controle en corrigerende maatregelen;
-Beoordeling door de directie.

ISO 14001

ISO 14001 is de wereldwijd geaccepteerde norm met eisen voor een milieumanagementsysteem. Het milieumanagementsysteem is daarin gedefinieerd als dat deel van het algemene managementsysteem van de organisatie dat wordt gebruikt om het milieubeleid te ontwikkelen en te implementeren en milieuaspecten te beheersen.
De eisen in ISO 14001 zijn gerubriceerd in vijf onderdelen:
- milieubeleid;
- planning;
- implementatie en uitvoering;
- controle en corrigerende maatregelen;
- beoordeling door de directie.